

einzelne verzeihelt 4. III. 1915

Silvest. theol. Vol. 35

~~S. 111.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.
VI-15.
SIGNAT. MDCCCXIII.

כגה

DISSERTATIO
DENOMINIBUS
DEI IN GENERE,

Quam

Adfistente Supremo Numine

In celeberrimâ Leucoreâ

PRÆSES

M. GEORGIUS *Schwarze* /
Greifsvvaldiâ Pomeran.

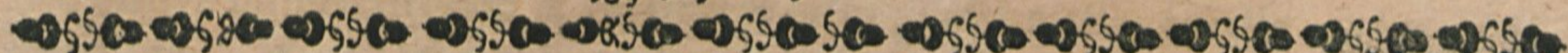
ET RESPONDENS

JOHANNES GEORGIUS *Rhein* /
Coronæ-Montanus.

publico Eruditorum examini sistunt

In Auditorio Minori

Ad diem XVIII. Augusti horis antemeridianis

ANNO *Χριστογονίας* M DC LXXVII.

 WITTEBERGÆ,

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

DISSERTATIO
DE
NOMINIBUS
DEI IN GENERE

M. GEORGII SCHWARTZII
Lect. MATTHEI HENCKELII, Acad. Typogr.

בשש

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ הוּא כְבוֹד עַל-חַסְדֶּךָ
 : אֱמַתְךָ : Ita Psaltes Regius Pl. CXV, r. *Non nobis Je-*
hova, non nobis, sed Nomini tuo da gloriam, propter misericordiam
tuam, propter veritatem tuam. Nimirum constituerat David
 hoc Psalmo liberationem à gentium insultationibus petere. Ut
 vero eandem eo citius impetraret, statim in frontispicio non ad
 propriam dignitatem, sed ad Dei gloriam, misericordiam, &
 veritatem provocat. Ignarus siquidem non erat, tantum abesse,
 ut intuitu propriæ dignitatis vel justitiæ aliquid posset con-
 sequi, ut potius eadem graviores subinde mereretur pœnas. Per
 Epizeuxin igitur repetit, *Non nobis, Non nobis*, majoris tum ar-
 doris, tum humilitatis ergo, ut opinionem proprii meriti à se
 penitus removeat. Pergit vero, *sed Nomini tuo da gloriam, pro-*
pter misericordiam tuam, propter veritatem tuam, Deum ad sui li-
 berationem triplici permoturus argumento: (1) *Nomini tuo*, in-
 quit, *da gloriam* i. e. insigni hocce liberationis opere te tuamque
 famam conspicuam reddas, hominesq; ad tui celebrationem ex-
 fuscites: (2) *Propter misericordiam tuam*, q. d. Volupe tibi alias est
 hominibus, præsertim piis atque supplicibus opem ferre: Age
 igitur, nobis quoque jam succurras, & tua benevolentiam nos ad
 obsequium ac amorem magis magisque incites. Sed addit (3)
Propter veritatem tuam q. d. Tua in servandis promissis veraci-
 tas, nobis toties totiesque innotuit. Fac igitur ne, spretis pre-
 cibus nostris, illa jam in dubium vocari possit. Et hæc quon-
 dam divinus Psalmographus. Ego vero, quæ quondam Psaltes
 ἡμῶν πνεύματι ἁγίῳ φερόμεν elocutus est, non præter rem
 mea jam facio. Tanta siquidem Dei T. O. M., Patris illius be-
 nignissimi in me ab incunabulis extiterunt beneficia, quanta nec
 mente assequi, nec Oratioæ complecti valeo: Hæc quoque omnia
 non ob proprium meritum, sed ob nominis divini gloriam, di-
 vinamque misericordiam & veritatem mihi præstita esse, facilis
 intelligo. Hinc Dei mei jam agnosco merita, dicendo: Non
 mihi

mihi Domine, non mihi, sed Nomini tuo dedisti gloriam', propter misericordiam tuam, propter veritatem tuam. Quin & cum Patriarcha non possum non hic profiteri publice ex Gen. XXXII, 10. קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר : את-יהוה וכל-קרבי את-שם קדשו : ברכי נפשי : את-יהוה ואל-תשכחי כל-גמוליו : Praesertim autem de divinis disputaturus Nominibus, arduum & humeris meis forsan impar aggredior opus. Non igitur mihi Domine, non mihi, sed porro Nomini tuo da gloriam, propter misericordiam tuam, propter veritatem tuam. Da Nomini tuo gloriam, ut de Nomine tuo recte sapiam, & dextre loquar, & omnia vergant in Nominis tui sanctissimi gloriam. Praemitto hasce Dissertationum primitias in Nomine tuo, cum Nomine tuo, & de Nomine tuo. Adistas igitur clementissimus ob nominis tui gloriam, iterum iterumque supplico. FIAT.

§. I.

Vere recteque dicuntur Nomina τῶν πραγμάτων ὀνόματα, & τὰ ὀνόματα ἢ τῶν ὄντων νοήματα, cum in ipsarum rerum cognitionem nos soleant deducere. Notum etiam illud: πρὸς τὸ ὁρθῶς διδάσκειν δεῖ πρῶτως ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα. Proinde eorum labor non videtur esse de nihilo, qui in divina inquirunt Nomina. Praesertim cum tota nostra de Deo cognitio non nisi sit Grammatica, & summa eorum, quae de Deo cognoscimus in nominibus ipsius contineatur, ut B. Chemnit. & Dionys: de Divin. Nomin. asserunt.

§. 2. Competere a Deo certa quaedam nomina, negari vix potest, cum S. S. tot in locis eadem ipsi tribuat. Voces etiam sunt signa conceptuum, & iis mediantibus ipsarum rerum: Hinc sicuti Deum aliquo modo cognoscere, ita & nominare possumus. Quando igitur S. S. & quidam ex Patribus Deo nomen denegant, id non ἀπαλῶς, sed κατὰ πιν intelligendum est. Sic Argur quidem Prov. XXX, 4. Quod nomen ejus, inquit, & quod nomen Filii ejus? Si nosti. Et Damascen. L. I. de O. F. c. 13. τὸ θεῖον, αἰτ. ἀκατάληπτον πάντως, καὶ ἀνώνυμον ἔσται. Sic & Justin. in paræn. ad Græc: Fieri omnino non potest, ut proprium aliquod Deo nomen

nomen attribuat, propterea, quod nomina ad designationem & discretionem subjectarum rerum imponantur, quæ varia sunt & multa: Deo autem, qui nomen inderet, nemo ante eum exstitit, neque ipse seipsum nomine aliquo designare opus duxit, unus & solus existens &c. Conf. etiam Galat. de A. C. V. l. 2. c. 10. &c. Sed hæc & alia, quæ prima fronte Deo videntur denegare nomen, cum grano salis accipienda sunt. Scilicet de nomine Dei, totam rei nominatæ essentiam perfectè exprimente, & adæquate nobis representante explicari debent. Tale nomen Deo non competere *ἀνομιτὶ* concedimus. Deum enim incomprehensibilem esse, & à nobis cognitione non comprehensivâ, sed quidditativâ, ut loquuntur, cognosci, quis ibi inficias? Hinc etiam nomen plene ejus essentiam atque attributa exprimens, & nos in ejus cognitionem perfectam ac comprehensivam deducens non habet. Nam secundum quid aliquid à nobis intellectu cognosci potest, sic à nobis potest nominari, assertente Thoma p. 1. q. 13. a. 1. Proinde nomina non quidem adæquate & perfectè, inadæquate tamen & aliquantulum nobis Dei naturam sistentia, Deumque ab aliis rebus discernentia, statui possunt.

§. 3. Originationem Nominis quod attinet, Nomen juxta Priscianum dicitur à Græco ὄνομα per Aphæresin τῆσ: Juxta Festum quasi *novimen*, quod nobis notitiam faciat: Juxta alios quasi *notamen*, quod nomine uniuscujusque substantiæ qualitates notare soleamus: Græcorum vero ὄνομα Plato ὡσαύτῃ τὸ ὄνμαίεσθαι ab inquirendo ente: alii à νέμεν tribuendo derivant. Sic & Hebræorum *דב* deducunt alii à *דב* Ibi, cum nomen rei dicere, sit rem quasi IBI sistere. Rectius autem derivatur à R. hodie apud Ebræos inusitata *דב*, restituendâ ex Syriasmò, ubi est *ܕܒܐ*, vel Arabismo, ubi *دب*, &c. nomen imposuit, nominavit. Conf. Etymol. Orient. Hotting. & Hodog. Orient. Harm. Nicol.

§. 4. Est quoque vox NOMINIS ἐκ τῶν πολλαχῶς καὶ ποταχῶς λεγομένων. Nomen enim sumitur (1) pro vocabulo
A 3
pro-

proprio, quo rem nominamus, ut Raphael, Johannes, Bucephalus &c. (2) pro quolibet vocabulo, quo aliquid intelligibile vel intellectum efferimus, ut Homo, Doctus, Clamo &c. (3) pro eo, quod nomine exprimitur, sic *nomen Latinum, Romanum, Volscum* sæpe pro ipsis Latinis, Romanis, aut Volscis est apud Livium. (4) Pro famâ, existimatione, atq; honore: Sic *Vir magni Nominis* est vir magnæ existimationis: Et Ovidius: *magnum & memorabile nomen* &c. (5) Aliter quoq; Nomen in Logica, aliter in Grammatica sumitur: Quæ tamen hic pluribus referre, jam nil attinet. Conf. Clav. SS. Flacii P. 1. & Lexic. Philolog. Martin.

§. 5. Ita etiam in specie Nomen Dei aliquando adhibetur (1) pro vocabulo, quo Deum appellamus, sic יהוה, אלה, Θεός &c. dicuntur Nomina Dei (2) pro ipso Deo in veritate sua essentiali & personali, cum omnibus attributis, omnibus actionibus, omniq;ve gloriâ, quæ de ipso efferri possunt. Sic sanctificare ac invocare nomen Dei, est Deum ipsum sancte habere & colere, & omnia dicta, cogitata, ac facta ad Dei destinare gloriam: Sic Ps. XX, 1. dicitur, Protegat te Nomen Dei Jacob &c. Et Ps. IX, 11. Sperabunt in Te, scientes nomen tuum i. e. credentes tuam misericordiam; omnipotentiam, & vera veracitatem. Prior acceptio à nobis hac vice attenditur.

§. 6. Sed nomina ita pro vocabulis, quibus Deum appellamus, sumta, distinguuntur denuo in Subjectiva, & Prædicabilia. Subjectiva vocari solent, quibus Subjectum, Deus ipse designatur, qualia sunt יהוה, יה, אלה &c. &c. Θεός, Κύριος. Prædicabilia, quæ de hoc Subjecto prædicantur, qualia sunt עליון, גבר, שדי, &c. ὁ μακάριος, ὁ παντοκράτωρ, ὁ αἰώνιος, ὁ ὑψιστός &c. Nos iterum hic non tam de Nominibus Prædicabilibus, quam Subjectivis sumus solliciti. Nomina siquidem subjectiva stricte ac proprie: Prædicabilia, late Nomina Dei dicuntur: Imo potius attributa, quam Nomina Dei salutantur. Ubi tamen illud, quod Magnif. Dn. D. Calov. in Theol. Natur. & Revel. p. 211. & B. Gerhard. in LL. CC, L. II. c. III. pro more accurate monent, prætermitti minime debet. Sicuti Subjectum & attributa in Deo non realiter, sed ratione differunt, ita quoq;

Nomina

Nomina Subjectiva & Prædicabilia facile inter se permutantur, ut Subjectivum prædicetur, & prædicabile Subjecti ponatur loco. Sic dicitur Ruth. I, 20. 21. **וְשָׂרִי הָרַע לִי & חָמַר שָׂרִי לִי מָאֵד** & **הִכָּר שָׂרִי לִי מָאֵד** Omnipotens i. e. ipse Deus afflixit me: Ps. IX. 3. **אֲזַמְרָה שִׁמְךָ עָלַי** Sic quoque de Christo dicitur, Luc. I, 32. **Καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται**: Et Act. VII, 48. **Ἀλλ' ὅτι ὁ ὑψίστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ.** &c. Et contra nomina alias Subjectiva stant loco prædicati e. g. Exod. XX. 5. Deut. V, 9. **אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ** Ego Ium Jehova Deus tuus.

§. 7. Porro distingvimus hic Dei nomina in propria & impropria: Ubi tamen ante omnia, quid per Nomen proprium & improprium intelligimus, explicandum est. Nomen Dei proprium vocamus, quod dicit in Deo perfectionem aliquam simpliciter: Improprium, quod dicit perfectionem secundum quid. Quid vero sit perfectio simpliciter? quid secundum quid? pluribus declarare, nostri jam non est instituti. Anselmus appellavit alias perfectionem simpliciter, *quæ in quolibet melior est ipsa, quam non ipsa*: Sed hæc descriptio quodammodo obscura est. Clarius: Perfectio simpliciter dicitur, quæ in conceptu suo proprio ac formali nullam involvit imperfectionem: Perfectio secundum quid, quæ involvit aliquam: Illa igitur nomina, quæ talem perfectionem simpliciter in Deo in ferunt, hic vocamus Dei nomina propria, ut **יהוה**, **יהוה** &c. **Θεός**, **Κύριος**. Ad quæ Nomina propria etiam referre possumus Nomina attributorum divinorum, Misericordiæ, Justitiæ &c. item nomen Essentiæ, Patris, Filii &c. Quæ licet in materiali conceptu, prout sunt in creaturis, quandam involvant imperfectionem, nihilominus tamen, cum id non faciant in conceptu formali, itidem perfectionem simpliciter inferre, recte dicuntur. At vero quando Deus dicitur, Homo, Leo, Sol, Lux &c. illa dicimus nomina impropria. In formali siquidem & proprio conceptu imperfectionem dicunt. Esse enim Animal rationale vel irrationale, Corpus simplex vel mixtum, utique imperfectionem infert. Cæterum, quo pacto nomina attributorum, & illa, quæ Deus cum Creaturis habet communia, ac tamen perfectionem simpliciter dicunt, Dei nomina propria vocentur, hic disceptari potest. Thom. p. I. q. 13. a. 3, hac de re ita disserit: *In talibus nominibus duo conside-*

consideranda esse, perfectiones ipsas significatas per nomina, & modum significandi: Quæ verba B. Klotz. in Theol. Nat. Disput. IV. §. 12. sic interpretatur: Perfectiones ipsæ, sicuti perfectius & eminentius sunt in Deo quam in creaturis, ita etiam nomina, quoad perfectionem significatam eminentius & perfectius Deo, quam Creaturis conveniunt, & magis proprie ac intimius de Deo quam creaturis dicuntur, ut v. g. Deus dicitur iustissimus, sapientissimus &c. Modum v. significandi quod concernit, videtur in nominibus (præsertim, quæ à Creaturis desumpta sunt) non nihil esse improprietatis, quia Deum, ejusque perfectiones non significant tam exacte & adæquate ut sunt in se, sed instar rerum creaturarum, quarum similitudine cognoscuntur per detractionem vel præstantiam, aut alio modo. Nomen Sapientia v. g. primo inventum est, ut significaret habitum intellectus, qui crebros actus eliciat, ad ignotum à noto discurrat &c. Quo sane significandi modo Deo proprie non convenit. Hæc B. Klotzius. Verum Magnif. Dn. D. Calov. Tom. II. System. p. 115. hæc non sufficiunt, cum modus concipiendi naturæ rei conformari debeat: Hinc necessum esse, inquit, ut conceptus ille communis, quem analogice Dei & nostra Sapientia, Essentia &c. participant, à specialibus conditionibus, sub quibus in nobis reperiuntur, præscindat. Tum verò inter horum nominum formale s. abstractam & communem rationem, & inter eorum materiale, quo accidentale aliquid vel imperfectionem in nobis connotant, subtilius distingvit. Ut ita talia nomina quoad formale vere proprieque; licet Analogice & eminentiori modo, Deo conveniant; Quoad materiale, non item. Notanter autem dicitur, Analogice & eminentiori modo: Formale enim horum nominum, licet Deo ac Creaturis vere proprieque; competat, tamen non Univoce: Deus siquidem nil habet commune cum Creaturis per Univocam convenientiam. Sed omnes perfectiones in Deo sunt infinitæ, in Creaturis finitæ; in Deo independenter, in creaturis dependenter: Hinc utique Deus & creaturæ de formali horum Nominum non nisi Analogice sc. per attributionem intrinsicam participare possunt, ut Deo illud conveniat principaliter & primario, creaturis secundario. &c. Agimus autem hic

hic iterum de nominibus Dei non impropriis, sed propriis, quæ simul Subjectiva esse possunt.

§. 8. *Sunt autem nomina Dei, voces ipsum Deum subjective describentes, & nos in aliqualem ejusdem cognitionem deducen-*
tes.

§. 9. Non accuratam definitionem, sed qualemcunque descriptionem à nobis hic dari & expectari posse, præsupponimus. De nominibus enim agimus: Non autem nomina & voces, sed res, ut Nostrates communiter docent, sunt in prædicamentis. Hinc etiam nomina & voces accurate definiri non possunt, cum definitiones ex prædicamentis petendæ sint. Imo Deus ipse, dicente Damasceno, est *ὑπερῶν*, & omnia transcendendo prædicamenta accurate definiri non potest. Quod contra Averrhoën, Scotum, Piscator, Vorstium, Mendoz., F. B. Spei, Arriag., Dilherr., Zeifold. &c. &c. præter Patres Cyprianum, Basilium, Hilar., Augustin. Damascen., & Scholasticis Thomistas, Nostrates obtinuerunt hæctenus. Multominus igitur divina nomina quis accurate definire poterit.

§. 10. Diximus autem nomina Dei, esse voces, & sic conceptum expressimus contrahibilem: Sunt vero nomina Dei h. l. nobis voces, cum de nominibus Dei in præsentia, juxta §. 5. non agamus, quatenus sumuntur pro re ipsa, Deumque ipsum significant, sed quatenus sunt vocabula, quibus Deum appellamus. Voces autem articulatas, literisque distinctas nos intelligere, videt quilibet. Quid enim hic nobis cum vocibus in articulatis, quibus bruta affectus suos naturales exprimunt? De vocibus etiam significantibus nobis sermonem esse, obscurum itidem esse nequit.

§. 11. *Sed monuimus porro, Nomina Dei esse voces Deum Subjective describentes, & nos in aliqualem ejus cognitionem deducen-*
tes: Quæ verba nobis conceptum contrahentem, potissimum ab officio & usu horum nominum desumptum suppeditant. Dicuntur autem (a) hæc nomina Deum Subjective describere, ut distingvantur à nominibus prædicabilibus & attributis divinis. Illa siquidem, ut jam ante monitum, etiam nomina vocari so-
B *lent,*

lent. Sed sunt saltem nomina prædicabilia : Nec , ut hæc nomina , Deum describunt, sed quasi modificant. (b) Hæc nomina , nos in Dei aliqualem cognitionem deducere , asseruimus. Eum siquidem in finem inter alia Deus sua revelavit nomina , ut ex illis, cum propter imbecillitatem intellectus nostri aliter non liceat, cognosci posset. Sic nomina יהוה, יהוה, &c. à R. יהוה & יהוה FUIT, docent divinæ essentiæ independentiam, immutabilitatem, & simplicitatem : לַח ab obsoletâ R. לַח ROBUSTUM ESSE, divinam omnipotentiam : אֱלֹהִים ab אֱלֹהִים CO-

LUIT, divinam σεβασμιότητα, κύριον à κύριον AUCTORITAS, divinam Majestatem & auctoritatem &c. Dicitur autem hæc cognitio saltem *aliqualis* : Nam nomina perfectam & adæquatam de Deo suggerentia scientiam, nobis deesse §. 2. probatum dedimus.

§. 12. Varias quidem varii Nominum Dei divisiones afferre solent : Quarum tamen plurimæ , potius ad distinctiones nominales referendæ sunt. Nos dividimus ea (1) ratione impositionis in Divina atque Humana : Per divina nomina non intelligimus tantum illa , quæ Deus in S. S. sibi ipsi immediate imposuit, sed & omnia illa , quibus viri θεόπνευστοι eum appellarunt. Iphis enim non tantum res sed & verba Sp. S. immediate inspiravit : Quare & illorum verba merito divina nuncupantur, & nomina etiam, quæ Deo indiderunt, pro divinis recte censentur. Sic vero nomina Dei divina sunt illa Hebræa & Græca, quæ in Textu authentico V. & N. T. occurrunt. Humana autem Dei nomina sunt vel Christiana, vel Rabbinica, vel Pagana , à Christianis, Judæis, vel Ethnicis inventa & adhibita. Præprimis autem huc quoque spectant nomina Dei, quæ in versionibus S. S. occurrunt. Zanchius equidem l. 1. de Nat. Deic. 3. nomina, quæ in versione LXX. leguntur, excipit, & pro divinis habet, quod Apostoli illa versione usi, eam approbaverint. Nos tamen ab ejus partibus stare non possumus, cum usus particularis alicujus versionis, non statim totius versionis approbationem & ἀποφασίαν arguat. Disputant autem hic iterum Scholastici, *utrum Deo solum à beatis, an vero etiam à viatoribus nomen imponi possit,*

possit, quod ipsum essentialiter & quidditative significet per proprias non alienas species, sicuti ipse est? At jam ante à nobis responsum fuit, Deum non habere nomina, ejus essentiam perfecte & plene exprimentia, cum eadem sit incomprehensibilis. Hinc nec Beati, nec Viatores tale nomen Deo possunt indere. Nihilominus tamen, cum Beati & Viatores quandam de Deo notitiã habeant, quædam etiam nomina discretiva eos Deo posse imponere recte dicimus. Cumq; Beati præ Viatoribus Deum perfectius cognitum habeant, perfectioribus quoque Deum posse insignire nominibus non negamus. Vasquez. T. I. Disput. 57. c. 2. alias hanc rem ita explicare gestit: *Mensuram significationis nominum desumi posse vel ex eo qui nomen imposuit, eoq; utitur, vel ex eo, qui conceptum loquentis audit & intelligit.* Tumq; non priori, sed posteriori modo Viatores Deum posse nominibus notare, ad significandum Deum quidditative, per proprias species, uti est in sese, præter Capreolum, Cajetanum, Ferrariensem B. Klotzium l. c. autumat. Sed nec Beati alio modo Deo possunt nomen imponere. Quamvis significatio nominis magis ex mente imponentis, quam nomen illud audientis vel intelligentis petenda sit. Præprimis si nomina illa non temere, sed ex consilio & ob certam rationem ac analogiam imposita sint.

§. 13. Nomina autem illa divina, quæ in Textu Ebræo atque Græco occurrunt, potiora hæc sunt: יהוה / יהוה / אלהים / אלהים / אלהים / אלהים (cujus pl. אלהים) Θεός, Κύριος, &c. Ad quæ etiam nomina personalia, quorum in §. 17. mentionem fecimus, pertinent. Hieronymum igitur, qui T. 3. in Epist. ad Marcell: decem Ebræa nomina numerat, non sequimur: Sic autem recenset (1.) אלהים (2.) אלהים (3.) אלהים (4.) אלהים (5.) אלהים (6.) אלהים (7.) אלהים (8.) אלהים (9.) אלהים (10.) אלהים. Sed (α) אלהים & אלהים non sunt distincta nomina, cum unum stet in statu absoluto, alterum in constructo. Quin potius singulare אלהים ponendum fuisset. (β) אלהים cum nunquam absolute de Deo usurpetur & significet exercitum seu creaturas cœli & terræ, quibus Jehova præest, nomen Dei esse non potest. Et quamvis Pf. LXIX, 7, & LXXX, 5, 8, אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים quasi per appositio.

sitionem dicatur, itemq; Paulus Rom. IX, 29, & Jacob. V, 4, vo-
 cem *ουβραωθ* retinuerint, tamen id parum vel nihil evincit.
 Nam id factum est ibi per Ellipsin, hic ob certam Emphasin. Nec
 voces Ebraeae, quae in Nov. Test. servantur, statim sunt nomina
 propria, ut Hosianna, Halleluja, Pascha, &c. (*עליון*) & *שדי*
 etiam non pro nominibus strictè sic dictis, sed attributis divinis
 habemus. Multominus autem eorum sententiam nostram faci-
 mus, qui nominibus divinis Ebraicis annumerant (1.) *יהוה* ex
 Es. XLII, 8, & Psal. CII, 28, ut Galat. de A.C.V. l.3. c.23. & Reuch-
 lin. de Verb. Mirific. l. 2. c.16. Nam illud *יהוה* ibi respicit præ-
 cedens nomen *יהוה*, hic verò vertendum est IDEM. (2.)
יהוה ex 2. Reg. II, 4, ut Johan. Wemes. Nam Apoptosefin
 hic esse inspecto Textu patet. (3.) *יהוה*, ex Zach. XIV, 9, Deuter.
 VI, 9, &c. ut idem Wemes. Nam vox *יהוה* hic & alibi non sub-
 stantive, sed adjective accipienda est. (4.) *יהוה* ex Gen. XXXI,
 42. 53, ut Reuchlin. l. c. Nam id peculiare Dei prædicatum, non
 generale ejus nomen est.

§. 14. De nominibus Christianis cuilibet notis, ut multa
 dicamus, operæ pretium non videtur. Potissimum hic nomina
 Dei, quæ apud Orientales in usu fuerunt & sunt, recensere animus
 est. Vocatur autem Deus apud Chaldaeos *אלה* & Emphatice

אלהים: Apud Syros *ܐܠܗܝܘܢ* & *ܐܠܗܝܘܬܐ*: Apud Sa-
 maritanos *אלהים*: Apud Arabes *الله* vel *الله* seu cum
 articulo *الله* (& quod in precibus ac Alcorano adhibetur
اللههم, quod non abludit ab Hebr. *אלהים*) & *رب* seu
 cum articulo *الرب*: Apud Persas *خدا* (conveniens cum
 Germanico nostro *GOTT*) & *خداون* Dominus s. possessor
 caeli ex Genes. XIV, 19, *خداونكار* Dominos faciens,
پروردگار educator, &c. Apud Turcas (præter illa no-
 mina

mina, quæ ex Arabismo petierunt) **نيسر**: Apud Æthio-
 pes Ygziabher Dominus orbis terrarum, & Amlâk Rex scil.
καὶ ἐξοχὴν: Apud Ægyptios θεος (quod ut multa alia Græco
 θεός respondet, & à quo non procul abest Mercurii Trismegisti
 θεος vel θεοσθ, cujus honori etiam mensis consecratus est, vid.
 Kircher. Prod. Copt. c. 7. pag. 175.) & ΠΙΝΟΥΣΙ: ΟΥΝΟΥΣΙ, & ΦΤ
 (quod alii contractum, sed Kircher. l. c. c. 6. expansum censet, &
 in eo cum nomine יהוה congruit, quod non formet pluralem,
 nec affixa recipiat) Apud Armenos, dicente Kircher. l. c. *Astuti*
 & *Heli Hubel*: Apud Tschinenses, ut patet ex eodem Kircher. l. c.
 c. 3. *Olò* (quod respondere videtur **אלה**) cui in scripto illo Si-
 nitico, quod Kircherus habet, additur, *ὁ γὰρ* sine principio &c.
 &c. De cætero hic observare solent, nomen Dei apud omnes fer-
 me gentes esse **πτεργεάματων**: Quod præ aliis quidam Johan.
 Melch. Mader. in Orat. de num. tern. pag. 35. prolixè sibi demon-
 strandum sumsit. Causam hujus rei diversimode solent expo-
 nere: Carol. Franc. de Abra dicit, *id factum esse ad indicandam*
Dei immutabilitatem, quod figura quadrata constans & firmâ, sit
constantia & firmitatis argumentum. J. Bajus, Jesuita, in Instit. Re-
 ligion. Christ. l. 1. c. 3. eo ipso significari ait, *quadruplicem DEI*
excellentiâ, in essentia, in esse suo, in virtute, in operatione. Alsted.
 in Lexic. Theol. pag. 76. censet, *hoc ipso non obscure significari, no-*
men Dei in quatuor mundi plagis decantandum esse. Zanch. lib. 1. de
 Nat. Dei cap. 13. id factum esse judicat, *quod omnes intellexerint*
apud Ebræos, quorum religio semper fuit celeberrima, & apud quos
verus Deus habitare dicebatur, nomen Dei quatuor constare literis.
 Sed sit fides penes Auctores. Non sub quovis lapide latet gobi-
 us.

§. 15. Porro nomina Dei Rabbinica sunt (1.) **השם**: Quod
 alii pro **ἐγγεγάφω** ex Lev. XXIV, 11, & Deut. XVIII, 58, sed mi-
 nus recte habent, cum ibi sit ellipsis nominis **יהוה**, hic statim,
 quodnam sit illud nomen, sc. **יהוה אלהיך** addatur. Inde vero
 ortum est illud, **בגה** i. e. **בגבורת השם** *Potentia Domini, ope &*
auxilio Dei: Item בעהו / i. e. ביעזרת השם וישועתו *Auxilio*
 B 3 Dei

Dei & salute ejus (2) המקום (2) Locus: Quod itidem alii pro Biblico
 ex Exod. XXXIII, 21, sed insulse reputant. Nam l. c. dicit Jeho-
 va הנה מקום אני הנה מקום אתי non הנה מקום אני. Hoc autem nomine
 Rabbinos Deum appellare καὶ ἀντιφρασην quasi illocalem, infi-
 nitum Buxtorff. in Lexic. Ebr. refert. Sed forsitan Rabbini, quos ipse
 Lexic. Thalmud. citat, alias hujus denominationis rationes
 habent. (3.) השמים Coeli, metonymice pro coeli conditore
 & præsidente: Inde dicitur בשם שמים i. e. in nomine Dei:
 item כל מעשיך יהיו לשם שמים Omnes actiones tuæ fiant in
 nomine Dei. Ex quo nomine Rabbinico etiam communiter locum
 Matth. XXI, 25, Luc. XX, 4, & c. XV, 18. interpretari solent. (4.)
 עקר fundamentum: Inde Rabbinis כופר עקר abnegans Deum
 seu atheus vocatur (5.) השכינה majestas seu præsentia Dei, Spi-
 ritus S. Hoc nomine autem alludi ad vocem ἀσθη Apoc. XXI, 3,
 nos non dicimus. Sed habent præterea Judæi quædam nomina
 Dei Cabbalistica, ut אגלה: Quod Galat. l. c. libr. 2. cap. 15. per
 אתה גבר לעולם אדני secundam Cabbalæ speciem נוטריקון
Tu fortis es in æternum Domine, explicat. Alii essentiæ divinæ uni-
 tatem & personarum S. S. Deitatis trinitatem (cum א exprimat
 unitatem & ג trinitatem, quam אָל אָל convenire dicunt) inde e-
 liciant. Sic etiam est nomen Cabbalisticum מצבץ quod per תמורה,
 ejusq; modum, qui vocatur אתבש fit ex יהוה: Ut & nomen ווסי,
 quo olim Judex blasphemiam ejus, qui nomen יהוה juxta literas
 pronunciaisset, expressisse dicitur. Quod per גימטריא (cum utrum-
 que in numeris 86. contineat) fit ex אלהים: Ast nugigerulis hæc
 relinqvimus. Judæi siquidem quamvis Cabbalam magni, imo ma-
 ximi faciant, dicentes esse אמרי אמת על דרך האמת *verba ve-*
ritatis secundum viam veritatis: A nobis tamen, cum in S. S. nul-
 lum habeat fundamentum, & ex vero possit facere falsum, flocci
 fit. Nisi quod ex Cabbala illa Theoreticâ artificiali, quandoq; καὶ
 ἀντιφρασην contra Judæos disputemus. Cabbalam autem practi-
 cam ad Gyaras imo orcum ipsum relegamus. Nomina igitur Dei
 Cabbalistica, minoris momenti sunt.

§. 16. Denique de nominibus Dei paganis, ob festinationem tribus saltem quidquam monemus verbis. Potissimum autem notetur, licet quaedam Ethnicorum nomina naturæ divinæ & sacris literis contrarientur, nihilominus tamen, quædam etiam cum naturâ Dei quodammodo congruere. Sic habuerunt Ethnici ipsam vocem θεῶν s. Dei. Sic vocarunt Deum ζῆνα à ζῆω vivo, quod vitæ auctor esset: Item ἀγαθόν, quod summe bonus & omnis boni causa audiret. Item Ens Entium, quod suam Entitatem independentem haberet, & omnium Entium extra se positorum causa existeret. &c.

§. 17. Sed Nomina divina etiam dividi possunt (II) ratione significationis, in Essentialia & Personalia: Essentialia vocamus, quæ s. ratione etymi, s. ratione usus Biblici ipsum Deum, divinamque exprimentur essentiam, ut יהוה, יה, אלה, אלהים, אלה, אלוהים, אלוהים, אלוהים: Personalia autem iterum sunt duplicia, vel indeterminata vel determinata. Illa saltem pluralitatem personarum inferunt, ut אלהים & ארני: Hæc determinate & præcise vel primam vel secundam, vel tertiam S. S. Trinitatis personam significant. Sic prima persona vocatur אב 2. Sam. VII, 14. ὁ πατήρ Matth. XXVIII, 19. 1. Joh. V, 7. &c. Secunda בן 2. Sam. cit. Pl. II, 7. Prov. XXX, 4. בן Pl. II, 12. ὁ υἱός Matth. III, 17. c. XXVIII, 19. ὁ λόγος Joh. I, 1. 1. Joh. cit., item respectu incarnationis, משיח, ὁ Ἰησοῦς, ὁ χριστός &c. Tertia, אלהים רוח Gen. I, 2. יהוה רוח Pl. XXXIII, 6. קדש רוח Es. LXIII. 9, 10. τὸ ἅγιον πνεῦμα Matth. cit. 1. Joh. cit. &c. Causæ, vero cur istis prima, illis secunda, his tertia Deitatis persona insigniatur nominibus, non ad nostrum, sed Theologicum spectant forum.

§. 18. Adjuncta nominum divinorum sunt (I) Honorabilis eorum sublimitas. Agnoscunt enim auctorem ipsum Deum, & ipsum quoque Deum exprimentur: Hinc non possunt non esse sublimia. Hinc etiam sedula agnitione & celebratione sunt dignissima. Hinc passim in sacris literis Domino gloriam nominis sui dare jubemur Pl. XXIX, 2. Pl. LXVI, 2. Et nomen atque gloria Dei conjunguntur Pl. CII, 16. 22. Es. LIX. 19. Imo Deus ut nomen tuum, ita & gloria tua, usque ad fines mundi exclamat Psalter regius Pl. XLII, 11. (II) Singularis eorum incommunicabilitas

cabilitas: Ut enim alias nomen uni Individuo proprium, alteri diverso convenire non potest, ita multo minus nomina Dei propria creaturis toto genere à se diversis attribui possunt. Sic nomen יהוה absolute & simpliciter soli Deo competit. Hinc eo respectu, nulli præter Deum tribuitur. Idem esto iudicium de יהי: Sic ארני cum (τ) in fine, itidem soli Deo vindicatur: Ergo de nemine præter Deum legitur. Sic quoque יהוה extra compositionem & absolute: אלהים , Θεός Κύριος absolute & proprie sunt nomina soli Deo competentia: Hinc non eo respectu, sed saltem improprie, μιμητικῶς μεταφορικῶς, & cum adjectionibus imminuentibus ac alienantibus quandoque de Creaturis adhibentur. Vani igitur sunt præter Judæos, Socinus, Ostorodus, Crellius, Bellarmin., Estius, Perer., Cornel. à Lapid., Zwinglius, Calvinus, Zanch., Calixt., Drejer., Latermann &c. qui etiam Angelis ceu Legatis Dei, nomina Dei propria (sc. eo respectu, quo alias Deo) in SS. tribui, ineptiunt. Sed nullum hujus rei exemplum hætenus in medium producere potuerunt. Contra communem etiam loquendi modum est, ut nomen legantis directe & in casu recto tribuatur legato. Quin & ex hac sententiâ, maxima θεοφανείας & ἀγέλοψίας oritur confusio. Quare merito Magnif. Dn. D. Calov. Tom. II. System. p. 145. tam prolixè ac accurate has φλυαρίας refutavit. Sed nos hac vice solum abrumpimus, divino Nomini ac Numini probe benigna assistentia canentes gloriam,

repetendo:

לא לנו יהוה לא לנו כי לשמך הן
כבוד על-חסרך על-אמתך:

נה דודי היום טוב אמרת
פרש לנו השם התגברת:
על-כן מן נפשי נודתי נדר:
לו גדל יגדל תמיד ההדר:
וישגבך שם עליון בצרה

ויפאר הוא שמך כל-תפארה:

Per-eximio atq; Præstantissimo Dn Rheinio, Pietatis, Eruditionis, & Morum venustate omnibus probato, Dn. Favori & Amico suo corditus dilecto scr.

P R Æ S E S.

Aug VI 15

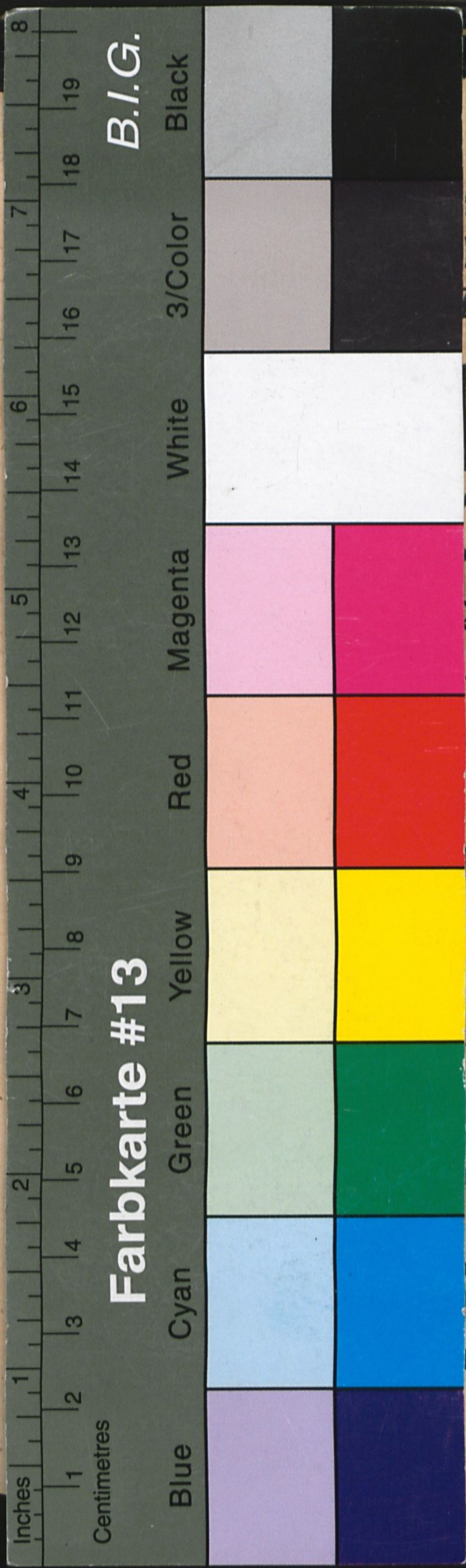
ULB Halle 3
003 865 746

Sb.

Reho
VD 17
KD 18
Z

כגה
RTATIO
DE

INIBUS GENERE,

Dyam
apremo Numine

rimâ Leucoreâ

ÆSES

US Schwarze /

ldiâ Pomeran.

PONDENS

EORGIUS Rhein /

-Montanus.

orum examini sistunt

torio Minori

usti horis antemeridianis

vias M DC LXXVII.

EBERGÆ,

ENCKELII, Acad. Typogr.

